

Het Bükk-gebergte Eldorado voor vlinderliefhebbers

Door de coronalockdown vielen de geplande reizen voor het voorjaar van 2020 pardoes in het water. Voordeel hiervan was dat hierdoor onverwachts de mogelijkheid ontstond voor een bezoek aan het in Noord-Hongarije gelegen Bükk-gebergte. De vlinderrijkdom van dat gebied had al eerder onze aandacht getrokken, maar tot een bezoek was het nog niet gekomen.

In juli hebben wij de koe bij de hoorns gevat en zijn we afgereisd naar dit bijzondere vlindergebied. Om precies te zijn naar Latorpuszta, waar we een week zouden logeren in de B&B van Farm Lator.

Grote variatie

Gelegen aan de zuidoostelijke uitlopers van het 43.000 ha grote Nationale Park was Farm Lator een prima uitvalsbasis voor onze vlindertochten. De wegen daarvandaan gaan bergop. Te voet is het mogelijk de heuvels buiten het dorp op te gaan; deze zijn een paar honderd meter hoog. Secuur manoeuvrerend met de auto over de dramatisch slechte asfaltweg is het mogelijk om het hogere deel van het park op te zoeken. De pieken van het Bükk-gebergte bereiken een hoogte van 960 meter. Naast de zogenaamde karstverschijnselen – grotten die zijn ontstaan doordat kalk in de bodem is uitgespoeld door regenwater – bestaat de bodem uit vulkanisch materiaal. Het gebied dankt zijn naam aan de eindeloze beukenbossen: Bükk is beuk in het Hongaars. Naast deze vrijwel onaangetaste bossen die 95% van het gebied bedekken, liggen er her en der extensief beheerde graslandjes. De grote variatie aan milieuomstandigheden (zoals top/dal, droog/nat, zon/schaduw, kalkrijk/kalkarm, bos/weide) en de vele overgangen daartussen maken dit gebied bij uitstek geschikt voor vlinders.

Op de grens

De vlinderrijkdom van het Bükk-gebergte is, naast de hiervoor beschreven grote variatie aan milieuomstandigheden, het gevolg van de samenkomst van verschillende geografische en klimatologische regio's (De Jong 2007, Hilbers 2008). Vlindersoorten uit het boreale Noordwest-Europa, zoals zwarte apollovlinder

(*Parnassius mnemosyne*) en grote ijsvogelvlinder, handhaven zich op de hooggelegen, schaduwrijke, vochtige en koele noordhellingen van het gebergte. Mediterrane soorten als dubbelstippelmoervlinder (*Brenthis hecate*), kardinaalsmantel (*Argynnis pandora*) en snuitvlinder (*Libythea celtis*) bereiken hier hun noordelijkste verspreiding op de zonnige, droge, warme zuidhellingen. Oostelijke soorten met een continentale (Aziatische) herkomst bereiken hier de westkant van hun verspreiding, zoals oostelijke luzernevlinder (*Colias erate*), oostelijke vos en tsarenmantel (*Argynnis laodice*). Tot slot komen hier soorten voor die afkomstig zijn van de Balkan/Klein-Azië, zoals oostelijk staartblauwtje (*Cupido decolorata*) en oostelijke vuurvlinder (*Lycaena thersamon*).

Op stap

Na aankomst bij Farm Lator zijn we meteen de tuin ingegaan om vlinders te kijken. De blauwoogvlinder (*Minois dryas*) was een nieuwe soort voor ons, die we de rest van de week overal in groten getale aantreffen. Daarnaast zagen we hier de eerste van de in totaal twee waargenomen (mannetjes) morgenrood van de reis. In de loop van de week hebben we in deze tuin ook nog grote boswachter en grote parelmoervlinder

Tekst:

Fokko Erhart

www.grazer-reizen.nl

& Sven Bontenbal

redadmiralsite

Fokko Erhart

We zagen 17 verschillende soorten blauwtjes, waaronder het esparcetteblauwtje.

Zicht op het dorpje Bükkzsérc aan de zuidkant van het Nationaal Park.

aangetroffen. Stuk voor stuk leuke soorten om als ‘tuinsoort’ te mogen noteren!

De volgende morgen zijn we rond zonsopkomst te voet de heuvels ingelopen. Daar vonden we onze eerste toortsparelmoevlinder (*Melitaea trivia*). Hij sliep nog, dus hebben we hem mooi van alle kanten in het ochtendlicht kunnen fotograferen. Andere leuke soorten waren een (afgevroten) dubbelstipparelmoevlinder en een vetkruidblauwtje (*Scolitantides orion*). Na het ontbijt gingen we met de auto het park in. Na 5 kilometer zijn we bij een veldje gestopt. Daar hebben we even gewacht vanwege een buitje, maar toen dat voorbij was en de zon ging schijnen was het een groot feest! Hier zagen we zeven verschillende soorten parelmoevlinde, waaronder bosrand-, braam- en paarse parelmoevlinder. Achteraf bleek dat we hier ook het enige tijmblauwtje van de reis hebben waargenomen. In de bosrand deden vijftig keizersmantels zich tegoed aan de nectar van de schermbloemigen. In de bomen troffen we onze eerste van vijf lathyruszwevers (*Neptis sappho*) aan. De enige grote weerschijnvlinder

van de reis kon – achteraf aan de hand van de paar snel genomen foto’s – met zekerheid gedetermineerd worden. Onderweg in het bos zagen we nog een (late) kleine ijsvogelvlinder en het tweede veldje bleek de enige plek met zilveren manen te zijn. Daar hebben we dan wel een stuk of tien van gezien, waarvan enkele zeer verse exemplaren.

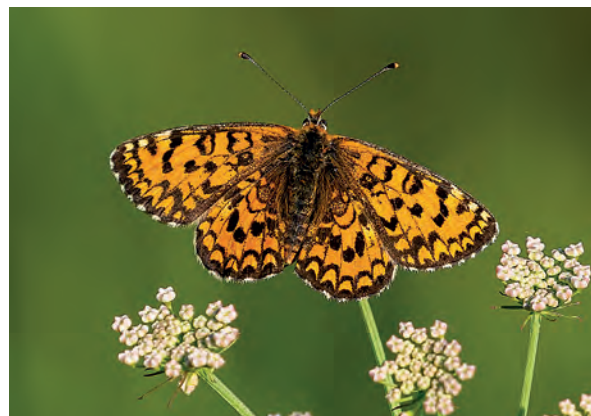
Aggtelek Nationaal Park

Op de vierde dag hebben we het Aggtelek Nationaal Park bezocht. Dit gebied ligt hemelsbreed 40 kilometer ten noorden van het Bükk-gebergte. Vanwege het omrijden en de slingerweggetjes duurt een enkele reis twee uur met de auto. Maar dit was zeer de moeite waard, want dit gebied op de grens met Slowakije heeft net weer een ander landschap en vlinderfauna. Typisch voor dit gebied zijn de kalkgraslanden en de daaronder gelegen druipsteengrotten. Als eerste stond een veldje met esparcette op het programma. Ook hier was de vlinderrijkdom weer ongekend. Hier hebben we het witgezoomd

De lathyruszwever komt voor in vochtige bossen; dit exemplaar troffen wij drinkend aan bij een stroompje.

Fokko Erhart

De toortsparelmoevlinder komt vooral voor in zuidoost-Europa en bereikt in Hongarije de noordgrens van zijn verspreidingsgebied.

Fokko Erhart

spikkeldikkopje (*Pyrgus carthami*) gezien. Daarnaast zagen we maar liefst twaalf verschillende soorten blauwtjes, waaronder gentiaanblauwtje, turkoois blauwtje (*Polyommatus dorylas*), getand blauwtje (*P. daphnis*), bleek blauwtje en esparcetteblauwtje (*P. thersites*). 's Middags hebben we het dorpje Jósavöfö bezocht. Midden in het dorp bevindt zich een doorwaadbare plaats, die bekendstaat om zijn drinkgezelschappen. We waren op de goede plek: hier bevonden zich verschillende soorten blauwtjes, waaronder ongeveer honderd heideblauwtjes en groepjes bruin dikkopje, aardbeivlinders en koningspages. Er was zoveel te zien dat we bijna niet wisten waar te kijken of wat te fotograferen. Rond 12 uur besloten we even pauze te nemen. Veel tijd voor ontspanning was er niet: een weerschijnvlinder ging niet ver van ons vandaan even op de grond zitten. Een enkel plaatje was scherp genoeg om er zeker van te zijn dat het een kleine weerschijnvlinder betrof van de Clythie-vorm. Gelukkig bleef de vlinder wat rondhangen en wij besloten dat ook te doen. Na een kwartiertje had de vlinder besloten

dat de kust veilig genoeg was en konden we hem op een paar decimeter benaderen, precies goed voor een haarscherpe beeldvullende foto. Wat een topdag!

Nieuwe soorten

Het Bükk-gebergte is ongekend rijk aan vlinders. Tijdens ons vijfdaagse verblijf eind juli hebben we ongeveer 60 verschillende soorten vlinders gezien. Hieronder bevonden zich 16 soorten blauwtjes en 14 soorten parelmoervlinders. Dagelijks zagen we nieuwe soorten en de laatste vlinder op de laatste dag was de oranje steppevlinder (*Arethusana arethusia*), een nieuwe soort voor onze reis!

Literatuur

Jong de, R. (2007). Hongarije: ontmoeting tussen oost en west. Vlinders (1) 9-11.

Hilbers, D. (2008). The nature guide to the Hortobágy and Tisza River Floodplain, Hungary. Crossbill Guides Foundation.

Sven Bontenbal

Drinkgezelschap van koningspages in het dorpje Jósavöfö.

Sven Bontenbal

Deze kleine weerschijnvlinder van de Clythie-vorm konden we uiteindelijk tot op een paar decimeter benaderen.